

ВІДГУК
офіційного опонента
доктора економічних наук, професора Тетяни ЧЕРНИЧКО на
дисертаційну роботу Горового Олексія Ігоровича
«Розвиток систем управління бізнесу в умовах цифрової
трансформації економіки України», подану на здобуття наукового
ступеня доктора філософії зі спеціальності 073 – «Менеджмент»
у галузі знань 07 – «Управління та адміністрування»

1. Актуальність теми дослідження. У сучасних реаліях цифрова трансформація виступає ключовим чинником змін у всіх секторах економіки, зокрема у бізнес-сфері. Українські компанії змушені адаптуватися до нових технологічних умов, що потребує переосмислення традиційних підходів до управління та впровадження інноваційних цифрових інструментів. Використання автоматизації, аналітики даних, хмарних сервісів, цифрових платформ і штучного інтелекту суттєво трансформуює управлінські процеси, підвищуючи ефективність, гнучкість і конкурентоспроможність підприємств.

Для України такі процеси мають особливу вагу, адже цифровізація бізнесу є невід'ємною складовою економічного післявоєнного відновлення, модернізації та інтеграції в глобальний цифровий простір. Водночас впровадження цифрових технологій супроводжується низкою викликів — нестачею кваліфікованих кадрів, низьким рівнем цифрової культури, обмеженим доступом до інновацій, особливо у малому та середньому бізнесі.

З огляду на наукову цінність, актуальність та своєчасність тематики, дисертаційне дослідження Горового Олексія зосереджене на аналізі напрямів і механізмів розвитку систем управління бізнесом в умовах цифрової трансформації. Це дослідження є важливим, оскільки допомагає визначити дієві шляхи модернізації управлінських підходів, сприяє підвищенню конкурентоспроможності українських підприємств і забезпечує їхню стійку інтеграцію в цифрову економіку.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, темами, планами. Результати наукових пошуків, розроблені та систематизовані теоретико-методичні положення й висновки дисертаційного дослідження відповідають тематиці науково-дослідних робіт, що виконуються в Національному університеті кораблебудування імені адмірала Макарова, зокрема «Сталий розвиток України та її регіонів в умовах посилення інтеграційних процесів» (номер державної реєстрації 0115U0001493) та науково-дослідницької роботи кафедри менеджменту «Управління бізнес-процесами в умовах розвитку цифрової економіки та суспільства», в межах яких автор досліджував системи стратегічного планування регіонального розвитку бізнесу в умовах цифрової трансформації.

3. Наукова новизна одержаних результатів. Наукова новизна одержаних результатів полягає у теоретико-методичному обґрунтуванні результатів, що є новими у галузі управління бізнесом в умовах цифрової трансформації. Отримані наукові результати спрямовані на створення комплексу сучасних економічних механізмів і моделей управління бізнесом в цифровому середовищі. Зокрема:

- систему стратегічного планування регіонального розвитку бізнесу в умовах цифрової трансформації, нових викликів та можливостей зумовлених змінами регіональної парадигми формування і реалізації конкурентних переваг;

- економічний механізм системи управління бізнесу в умовах цифрової трансформації діяльності, що на відміну від попередніх, базуються на специфічних компонентах викликаних саме глобальною економічною турбулентністю;

- інтегровану модель бізнес-процесів, що на відміну від попередніх, визначає роль, місце та взаємозв'язок бізнес-процесів виробництва у контексті впливу управлінського чинника національного та регіонального рівнів й може бути використана для розроблення моделей цифрової трансформації, моніторингу ефективності шляхом встановлення системи індикаторів кожного бізнес-процесу та встановленні відповідних пропорцій між ними;

набули подальшого розвитку:

- функціональне навантаження бізнес-процесів підприємницької діяльності в системі їх управління, що на відміну від попередніх, базується на активізації ролі бізнес-процесів підприємницької діяльності для розвитку суспільства;

- оцінка потенціалу розвитку підприємницької діяльності в Україні, що на відміну від існуючих сфокусована на взаємодії освіти, науки і бізнесу, яка забезпечує інноваційний розвиток та інтеграцію національного бізнесу у світовий економічний простір та базується на ефективному використанні ресурсів (природних, людських, матеріально-технічних тощо) та впровадженні ресурсозберігаючих технологій і органічного виробництва;

- результати аналізу концептуальних засад та процесів цифрової трансформації бізнесу ЄС, що дозволили окреслити основні напрями (стале, екологічно-безпечне землеробство, інклюзивне зростання сектору виробництва та переробки продовольства).

4. Теоретичне і практичне значення результатів дослідження. Практичне значення одержаних результатів полягає у розробці полягає в можливості застосування системи стратегічного планування регіонального розвитку бізнесу в умовах цифрової трансформації.

Характерною ознакою дисертації є те, що викладені на її сторінках положення, рекомендації та висновки доведені до рівня методичних та

практичних рекомендацій, прийнятих до впровадження низкою підприємств. Зокрема: ПрАТ «Оберіг» (довідка № 125 від 23.12.2024 р.) та ТОВ «Семенівський агросервіс» (довідка № 15 від 13.01.2025 р.). Науково обґрунтовані рекомендації щодо вдосконалення систем стратегічного планування регіонального розвитку бізнесу в умовах цифрової трансформації для формування концепції використання трудових ресурсів, були оцінені й визнані як корисні Вознесенською філією Миколаївського обласного центру зайнятості. Методичні підходи оцінки готовності регіонів до віртуалізації публічного управління та цифрової трансформації регіональних економік, що на відміну від попередніх поєднують інструменти бенчмаркінгу проектів та кластерного аналізу впроваджено в освітній процес Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова МОН України.

5. Повнота викладення у відкритому друку та апробація наукових положень дисертації. Основні результати дисертації висвітлені 9 публікаціях. Зокрема у 4 статтях (з яких, 3 – у наукових фахових виданнях, що перебувають у міжнародних наукометричних базах, 1 – у закордонному журналі, який індексується у наукометричній базі Web of Science); 5 – у матеріалах міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференцій. Загальний обсяг публікацій – 2,52 друк. арк., з яких 1,51 друк. арк. належать особисто автору.

6. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність. Отримані наукові результати, висновки і рекомендації, викладені у дисертаційній роботі, є достатньо аргументованими, характеризуються необхідним рівнем обґрунтованості.

У методологічному контексті дослідження становлять фундаментальні засади економічної теорії, концепції сталого розвитку, принципи управління, а також наукові напрацювання українських і зарубіжних фахівців у сфері економіки. У роботі використані взаємопов'язані загальнонаукові та економічні методи: систематизації та узагальнення – для аналізу факторів, індикаторів та умов, що визначають і спричиняють процес цифрової трансформації бізнес-середовища; аналізу та синтезу – для оцінювання стану розвитку бізнесу в Україні; просторовий – для дослідження інноваційних трендів організаційно-управлінських засад розвитку систем управління бізнесу в умовах цифрової трансформації; статистичні – для характеристики динаміки соціально-економічного розвитку бізнесу; графічний і картографічний – для наочного відображення результатів дослідження розвитку бізнесу в умовах цифрової трансформації; рейтингування – для впорядкування характеристик, індикаторів, що мають вплив на систему управління бізнесу в умовах цифрової трансформації, використання програмних засобів (MS Office, Statistica) з метою комп'ютерної обробки даних,

аналітичного опрацювання інформації та здійснення економічних розрахунків у рамках дослідницької роботи.

7. Структура та зміст дисертації, її завершеність та відповідність встановленим вимогам щодо оформлення. Дисертаційна робота складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг роботи складає 215 сторінки. Основний зміст роботи викладено на 180 сторінках. Робота містить 2 додатки на 6 сторінки, список використаних джерел налічує 135 найменувань на 15 сторінках.

8. Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності. За результатами ґрунтовного вивчення рукопису дисертаційної роботи та опублікованих наукових праць автора, а також аналізу наданого автором звіту щодо перевірки тексту рукопису електронним сервісом, порушень академічної доброчесності не було встановлено. Використанні здобувачем окремі ідеї, результати і тексти інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

9. Дискусійні положення та зауваження до дисертації.

Необхідно висловити наступні зауваження:

1. Здійснюючи аналіз особливостей систем управління суб'єктів підприємницької діяльності (п. 1.1, стор. 27–39), доцільно було б розширити дослідження генезису сучасних підходів до управління підприємством з позицій адаптації до зовнішнього середовища, що дозволило б сформувати комплексний підхід.

2. Систематизуючи методичні підходи до оцінювання ефективності систем управління бізнесом в умовах цифрової трансформації (п. 1.3, стор. 48–55), автору доцільно було б розробити цілісну систему оцінювання ефективності управлінської діяльності, а також визначити її вплив на економічні та соціальні показники суб'єктів господарювання.

3. Розкриваючи передумови розвитку систем управління бізнесом в умовах невизначеності (п. 2.1, стор. 63–92), автору варто було б більш детально проаналізувати вплив внутрішніх факторів на функціонування та відновлення діяльності суб'єктів господарювання.

4. Формуючи особливості європейського досвіду забезпечення систем управління бізнесом (п. 3.1, стор. 133–158), автору доцільно було б зосередити увагу на значенні та особливостях регуляторної політики щодо розвитку бізнесу в країнах ЄС.

5. У роботі використано статистичні дані, які не завжди є актуальними, що знижує достовірність оцінки сучасного стану цифрової трансформації та обмежує можливості формування обґрунтованих управлінських висновків.

Слід зазначити, що наведені зауваження не знижують наукової та практичної цінності дисертаційної роботи Горового О.І.

10. Загальний висновок. Дисертаційна робота Горового Олексія Ігоровича на тему «Розвиток систем управління бізнесу в умовах цифрової трансформації економіки України» виконана на актуальну тему, містить обґрунтування необхідності та розробки методичних підходів до формування й імплементації теоретичних узагальнень і практичних рекомендацій щодо одержаних результатів, які є новими у галузі управління людськими ресурсами та персоналом. Роботу позитивно відрізняє продумана структура, чіткість і логічність розв'язання проблеми дослідження, обґрунтованість та аргументованість методів і підходів щодо рішення поставлених завдань. Мова дисертації чітка, грамотна. Стиль дисертації має науковий характер. За своїм змістом дисертація відповідає паспорту спеціальності спеціальністю 073 – «Менеджмент».

Вищезазначене дає підстави стверджувати, що дисертаційна робота Горового Олексія Ігоровича на тему «Розвиток систем управління бізнесу в умовах цифрової трансформації економіки України» за науковим рівнем, практичною та науковою цінністю, за кількістю публікацій та дотриманням принципів академічної доброчесності відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» та Постанови Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» із змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України № 341 від 21 березня 2022 року; № 502 від 19.05.2023; № 507 від 03.05.2024), а її автор Горовий Олексій Ігорович заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 – «Менеджмент».

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри економіки та фінансів
Мукачівського державного університету

Тетяна ЧЕРНИЧКО

Підпис Тетяни Черничко ЗАСВІДЧУЮ
Проректор з науково-педагогічної роботи

Інгрід ТУРІС